

Nr 62

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag för budgetåret 1961/62 till Bidrag till skattetyngda kommuner m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln (punkt 57, s. 127—129 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1961) föreslagit riksdagen att till Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m. för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 16 500 000 kronor.

I fråga om motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ferdinand Nilsson m. fl.* (I: 452) och den andra inom andra kammaren av herr *Larsson i Hedenäset m. fl.* (II: 532), i vilka motioner hemställts att riksdagen vid behandling av sjunde huvudtiteln p. 57 måtte i bidrag till skattetyngda kommuner anvisa 35 milj. kr., att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en skyndsam prövning och förslag om en justering av reglerna för bidraget till skattetyngda kommuner i enlighet med vad i motionerna anförts samt att riksdagen — med instämmande i vad som i motionerna i övrigt anförts angående den nödvändiga räckvidden av framtida åtgärder i skatteutjämnande syfte — genom skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att motionerna remitteras till de utredningar som behandlar här berörda frågor.

I fråga om motiveringen till ifrågavarande motionsyrkanden får utskottet hänvisa till motionen II: 532.

Över berörda motioner har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, utlåtanden avgivits av *skattelindringsnämnden* och av *1958 års skatteutjämningskommitté*. Dessa yttranden fogas som *bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet. Den av Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål gjorda anslagsberäkningen har inte givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Såsom departementschefen förutsatt bör det liksom under innevarande budgetår ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om anvisande från förevarande anslag av medel till kostnader för visst biträde vid den räkenskapsgranskning och undersökning av kommu-

nernas ekonomiska förvaltning m. m., som sker vid beredningen inom finansdepartementet av ärenden rörande skattelindringsbidrag. Från anslaget avses även skola bestridas kostnaderna för dels skattelindringsnämnden, dels ersättning till den av Kungl. Maj:t förordnade ledamoten i kommunala finansrådet och suppleanten för denne, dels ock kostnader som kan uppkomma i anledning av medverkan i övrigt i rådets arbete.

Av utskottets ställningstagande följer, att utskottet inte ansett sig böra biträda det i motionerna I: 452 och II: 532 framställda yrkandet om längre gående bidragsgivning till här ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. De i ärendet avgivna remissyttrandena ger emellertid obestriddligt vid handen, att behovet av ytterligare ekonomiskt stöd åt de skattetyngda kommunerna är starkt framträdande. Utskottet kan därför i princip ansluta sig till den i motionerna framförda tanken på vidtagande av åtgärder för en rikligare bidragsgivning till de skattetyngda kommunerna. Huruvida detta bör ske genom en jämkning i skattelindringsgrunderna i form av höjning av gällande procenttal för bestämmandet av det s. k. gränsunderlaget eller sänkning av den för erhållande av skattelindringsbidrag gällande lägsta utdebiteringsgränsen eller på annat sätt lämnar utskottet i detta sammanhang öppet. Problemet bör lämpligen överlåtas åt 1958 års skatteutjämningskommitté att skyndsamt överväga. Utskottet vill i anslutning till motionsyrkandet på denna punkt föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att åt skatteutjämningskommittén uppdras att med förtur och utan avvaktan på resultatet av utredningsarbetet i övrigt uppta ifrågavarande spörsmål, om möjligt i sådan tid att förslag i ämnet kan föreläggas 1962 års riksdag.

Vad slutligen angår det i motionerna gjorda remissyrkandet påkallar det samma inte någon riksdagens åtgärd med hänsyn till den av utskottet föranstaltade remissbehandlingen av förevarande ärende.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

1. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I:452 och II:532 såvitt angår anslagsfrågan, till *Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.* för budgetåret 1961/62 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 16 500 000 kronor;

2. att riksdagen må, i anledning av motionerna I:452 och II:532 såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att åt 1958 års skatteutjämningskommitté uppdrages att skyndsamt framlägga förslag om ändrade grunder för bidrag till skattetyngda kommuner i syfte att bereda ökade bidrag åt dessa;

3. att motionerna I:452 och II:532 i övrigt icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1961

På statsutskottets vägnar:
ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Axel Johannes Andersson, Thun, Holmqvist, Bengtson, Mårtensson, Bertil Petersson, Birke, Thorsten Larsson och Källqvist samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Malmborg, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Almgren, Eliasson i Sundborn, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, fröke Elmén, herr Fagerlund, fru Holmberg, herrar Bohman och Nelander.

Reservation

av herr Näsström.

Remissyttranden över motionerna I:452 och II:532

Skattelindringsnämnden

Motionerna behandlar ur olika synpunkter de kommunalskatteproblem, som följt med de senare årens vidgning av de kommunala uppgifterna och förskjutningarna i kommunernas skatteunderlag till följd av befolkningsomflyttningen mellan landsbygd och tätorter. Skattelindringsnämnden, som utgår ifrån att dess utlåtande förväntas endast såvitt angår motionernas förslag om ökning av statsbidraget till synnerligt skattetyngda kommuner, får i anledning av remissen anföra följande.

Motionärerna ifrågasätter, att de statliga skattelindringsbidragen provisoriskt skulle höjas för att uppnå en önskvärd omedelbar lättnad av skattestrycket i särskilt skattetyngda kommuner i avvaktan på den utjämning i vidare omfattning av det kommunala skattestrycket, som kunde följa av 1958 års skatteutjämningskommittés och socialförsäkringskommitténs arbete. Anslaget för ändamålet under nästa budgetår föreslås i detta syfte något mer än fördubblat i förhållande till förslaget i statsverkspropositionen, 35 milj. kronor i stället för 16,5 milj. kronor. Den justering av gällande grunder för bidragstilldelningen, varom Kungl. Maj:t enligt motionärernas yrkande skyndsamt skulle framlägga förslag, torde få antagas åsyfta en sådan vidgning av dessa skatteunderstöd att den årliga medelsåtgången för ändamålet blir ungefär fördubblad.¹ Nämnda justering av grunderna förutsättes kunna medhinnas i så god tid, att bidragen för 1962 skulle kunna utgå enligt de jämkade grunderna.

Skattelindringsnämnden kan för sin del vitsorda, att om man statsbidragsvägen önskar åstadkomma en omedelbar lättnad för kommuner, där skattestrycket är högt till följd främst av de genomsnittligt låga inkomsterna inom kommunerna, detta enklast och med minst prejudicerande verkningar går att genomföra genom justering av grunderna för skattelindringsbidragen. Ur de synpunkter skattelindringsnämnden har att bedöma frågan är en sänkning av det höga skattestrycket i de kommuner, som per invånare har den lägsta inkomststandarden i riket, i hög grad önskvärd. Det ligger principiellt ingen godtagbar rättvisa däri, att invånarna i dessa kommuner skall behöva för ungefär enahanda kommunala förmåner betala större andelar av sina in-

¹ Med ett anslag på 35 milj. kronor för 1961/62 skulle en ännu större vidgning vara möjlig under första halvåret 1962, eftersom för andra halvåret 1961 enligt Kungl. Maj:ts beslut den 23 september 1960 tages i anspråk endast 8 milj. kronor.

komster än andra svenska medborgare gör endast av den anledningen, att det är fattigare (och barnrikare) där än i andra trakter av landet.

Erinras må, att inför det år 1956 framlagda och sedermera i samband med ortsavdragsreformen genomförda förslaget att via statsbudgeten årligen överföra omkring 500 milj. kronor (under de första tre åren) till rikets alla kommuner för att genomgående sänka skattetrycket framhöll skattelindringsnämnden i yttrande den 15 januari 1957 den höga angelägenhetsgraden hos skattelindringsbidragen jämfört med dessa skatteersättningar till kommunerna. Nämnden fann det svårt att biträda förslaget att disponera ett så stort belopp av statsmedel för full kompensation till *alla* kommuner, därest det icke skulle finnas finansiellt utrymme att samtidigt tillgodose behovet av ökade skattelindringsbidrag. Enligt nämndens mening måste det framstå som en väsentligt mera angelägen skattesänkingsuppgift på det kommunala området att lindra skattetrycket för de sämre ställda kommunerna än att ge alla kommuner full kompensation för skatteunderlagsbortfallet till följd av en i och för sig skälig höjning av ortsavdragen. Nämnden förordade i detta läge bl. a. en provisorisk förbättring av grunderna för skattelindringsbidragen. Skatteutjämningsfrågan ställdes emellertid vid statsmakternas beslut 1957 ånyo en gång på framtiden, och skatteersättningarna till kommunerna utformades i enlighet med kommittéförslaget. Beslutet har, som bekant, varit föremål för åtskillig diskussion efteråt, och skattelindringsbidragen utgår alltfört efter enahanda grunder som tidigare (bortsett från en mindre jämkning i samband med anpassningen av reglerna till de nya ortsavdragsbestämmelserna). Läget i utdebiteringshänseende har sedan nämnda tidpunkt skärpts för de kommuner, som av ålder haft skattelindringsbidrag. Nämnden kan under sådana omständigheter icke finna en provisorisk förbättring av skattelindringsgrunderna mindre påkallad nu än tidigare. Ur de synpunkter nämnden har att beakta frågan är heller ingen erinran att göra mot storleksordningen av den förbättring, som torde ha åsyftats av motionärerna.

I motionerna har diskussionsvis angivits olika jämkningar i skattelindringsgrunderna, vilka skulle bereda ökade bidrag åt kommunerna. Därvid har ifrågasatts ändringar i gällande regler i fråga om båda de kvalificeringsgrunder, som konstituerar en kommuns rätt att erhålla skattelindringsbidrag och tillika bestämma storleken av bidraget, nämligen gränsunderlaget och utdebiteringshöjden. Nämnden skall i det följande något beröra dessa frågor.

För att skattelindringsbidrag skall utgå krävs enligt gällande grunder, att antalet skattekröner per invånare inom kommunen vid det löpande årets taxering understiger det för samma år gällande gränsunderlaget. Gränsunderlaget är rörligt med medelskatteunderlaget i landskommunerna och motsvarar i princip 75 procent av medelskatteunderlaget per invånare i rikets landskommuner vid föregående års taxering. För kommunerna i Norrbottens län samt för andra kommuner, vilka Kungl. Maj:t på grund av likartade förhållanden finner skäpligen böra jämföras med dessa kommuner, är dock procenttalet 80. Motionärerna har i första hand tänkt sig en höjning av dessa procenttal för bestämmande av gränsunderlaget. En höjning av gränsunderlaget medför icke endast att fler kommuner blir berättigade till skattelind-

ringsbidrag utan även — och det är den viktigaste effekten — att bidragsprocenten ökas för de nuvarande skattelindringskommunerna. Bidragsprocenten bestämmes nämligen av den brist på skatteunderlag, som den enskilda kommunen har jämfört med gränsunderlaget. Om antalet skattekronor per invånare i en kommun exempelvis är 20 skattekronor och gränsunderlaget 24, utgör bidragsandelen $\frac{4}{24}$, eller 16,7 procent av den utdebitering, som ligger mellan 13 och 11 kronor/skattekrona, och dubbla procentsatsen, alltså 33,3 procent av utdebiteringen av 13 kronor/skattekrona. Vidtages den förbättringen i grunderna att gränsunderlaget sätts till 30 skattekronor per invånare, blir den enkla bidragsprocenten för samma kommuner ($\frac{10}{30} =$) 33,3 procent och den dubbla 66,7 procent. Skattelindringsbidraget skulle med andra ord bli dubbelt så stort för kommunen. Enligt gällande grunder är bidragsprocenten emellertid maximerad till 80 procent. En höjning av gränsunderlaget är sålunda en enkel och effektivt verkande åtgärd för en sådan ökning av skattelindringsbidragen, som kommer de mest behövande kommunerna till del.

Motionärerna har i andra hand ifrågasatt en sänkning av den för erhållande av skattelindringsbidrag gällande lägsta utdebiteringsgränsen, som nu är 11 kronor per skattekrona, till 10 kronor 50 öre eller 10 kronor. En sådan sänkning medför både att fler kommuner får bidrag än tidigare och att bidragen ökas i någon mån för dem som haft bidrag tidigare. De nytillkomna, som skulle ha en sammanlagd utdebitering på mindre än 11 kronor, kan dock knappast kallas synnerligt skattetyngda kommuner. Efter en period, då de totala utdebiteringarna i rikets kommuner i allmänhet varit stadda i stigande och numera genomsnittligt avsevärt överstiger 11 kronor, anser nämnden en sänkning av utdebiteringsgränsen icke böra ifrågakomma, i synnerhet som hjälpen till de sämst ställda kommunerna därigenom endast obetydligt skulle ökas.

Skattelindringsnämnden har för att skaffa något underlag för riksdagens överväganden i frågan verkställt vissa beräkningar rörande verkningarna av nämnda justeringar i grunderna. Beräkningarna har givetvis måst begränsas med hänsyn till tidsramen för remissen. Av bilagda tabell¹ framgår under *alternativ I* storleken av de skattelindringsbidrag, som skulle utgå i olika län vid en sänkning av utdebiteringsgränsen till 10 kronor, för *nuvarande* bidragskommuner. Kostnaden skulle öka med 15 procent, bortsett sålunda från kostnaden för de bidrag, som skulle tillfalla nytillkommande kommuner. Under *alternativ II* anges dels storleken av skattelindringsbidragen för nuvarande bidragskommuner, därest gränsunderlaget bestämdes till 85 procent respektive, för norrbottenskommunerna, till 90 procent (i stället för 75 och 80 procent) av det skattekrontal å 29 kronor 50 öre, som legat till grund för bestämmande av gränsunderlaget vid bidragstilldelningen för år 1961, dels ock antalet kommuner, som i så fall bleve bidragsberättigade. Bidragen till de nuvarande bidragskommunerna skulle som synes sammanlagt öka med tillhoppa 62 procent och ökningarna skulle främst komma de mest behövande

¹ Se tabellbilaga A.

till godo. Härtill kommer kostnaden för bidrag åt nytillkommande 143 kommuner. Det torde kunna antagas att kostnaderna för alternativ II sammanlagt skulle hålla sig inom ramen av den fördubbling av medelsåtgången, som motionärerna åsyftat. Slutligen har under *alternativ III* angivits storleken av skattelindringsbidragen till *nuvarande* bidragskommuner vid en samtidig höjning av gränsunderlaget enligt alternativ II och en sänkning av utdebiteringsgränsen enligt alternativ I.

Gränsunderlaget har vid förenämnda beräkningar liksom i gällande grunder bestämts i viss anslutning till medelskatteunderlaget i rikets landskommuner, vilket i och för sig icke är en självklar utgångspunkt. Vid avskrivningen av skatteersättningarna till kommunerna har man tagit medelskatteunderlaget för rikets samtliga kommuner till utgångspunkt. På längre sikt torde en sådan norm vara lämpligare även för skattelindringsbidragens del, särskilt om man kan befara att landskommunernas medeltal kommer att visa en ogynnsammare utveckling än riksmedeltalet. En överslagsberäkning för Norrbottens län tyder på att om gränsunderlaget bestämdes exempelvis till 75 procent av riksmedeltalet skulle kostnaderna för skattelindringsbidragen till enbart nuvarande bidragskommuner stiga till det dubbla.

Det är självfallet, att den ansvällning av antalet ansökningar om skattelindringsbidrag, som ett genomförande av någon av de diskuterade ändringarna av grunderna skulle medföra förutsätter en ökning av de personella resurserna för handläggningen av skattelindringsärenden inom finansdepartementet, därest prövningen skall vara lika ingående som hittills.

Motionärernas tanke att förslag om erforderliga justeringar i bidragsreglerna skulle av Kungl. Maj:t skyndsamt framläggas, så att beslut kan fattas innan det kommunala budgetarbetet för nästa år avslutas, har nämnden uppfattat som ett yrkande, att de ändrade bidragsreglerna skulle kunna tillämpas redan vid bidragstilldelningen för år 1962. Det må här erinras om att Kungl. Maj:ts beslut om denna bidragstilldelning måste komma i slutet av september eller början av oktober 1961, eftersom kommunerna måste känna till dem tillkommande bidragsbelopp före fastställandet av utdebiteringen. Det torde knappast vara tänkbart att riksdagen skulle kunna bli i tillfälle att före nämnda tidpunkt pröva ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag till ändrade grunder för skattelindringsbidragen. Om en provisorisk förbättring av skattelindringen skall genomföras med verkan redan på 1962 års kommunal-skatter, lär den enda möjligheten vara, att riksdagen anvisar ett förhöjt anslag för ändamålet och därtill knyter ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att efter erforderlig utredning besluta om bidrag till skattetyngda kommuner för år 1962 med iakttagande av den jämkning i grunderna (eller förslagsvis: den höjning av gränsunderlaget), som med beaktande av den ökade medeltilldelningen finnes lämplig. Därvid finge skattetyngda kommuner, vilkas skatteunderlag ligger något över nuvarande gränsunderlag, aviseras i samband med riksdagens beslut att de kunde inkomma med ansökningar. Därest, jämfört med bidrag enligt nuvarande grunder, en ungefärlig fördubbling av de sammanlagda bidragsbeloppen skulle av riksdagen åsyftas torde med utgångspunkt i övrigt från statsverkspropositionens beräkningar, kunna beräknas att

ett anslag för nästa budgetår av i runt tal ($8 + 17 =$) 25 milj. kronor vore erforderligt.

Slutligen må påpekas, att en mindre provisorisk jämkning av grunderna för skattelindringsbidragen torde bli nödvändig vid ett genomförande av det av Kungl. Maj:t i proposition nr 44 till årets riksdag framlagda förslaget om borttagande av ortsgrupp II och uppflyttande av kommunerna i denna ortsgrupp till ortsgrupp III såvida de höjda ortsavdragen för dessa kommuner icke skall medföra en direkt sänkning av skattelindringsbidragen. Den reduktion av kommunernas skatteunderlag, som en dylik reform innebär, medför nämligen att medelskatteunderlaget för rikets landskommuner sänkes, och därigenom sjunker gränsunderlaget och bidragsprocenten automatiskt enligt gällande grunder.

1958 års skatteutjämningskommitté

Motionärerna har såsom fördelningsgrund vid föreslagen ökning av anslaget för skattelindring ifrågasatt antingen en höjning av gränsunderlaget eller en sänkning av beloppet för lägsta föreskrivna utdebitering. Till belysning av vad dessa alternativ kan betyda har inom kommittén vissa beräkningar gjorts med hänsyn till bidragsgivningen för år 1961, vilka beräkningar torde vara ägnade att ge en uppfattning om vad höjningen av bidragen kan innebära. I det följande har således antagits att de olika angivna reglerna skulle vara tillämpliga beträffande bidragen för år 1961.

Kommittén hänvisar till bifogad tabell¹.

Om gränsunderlaget från nu gällande 75 % resp. 80 % för kommunerna i Norrbottens län och med dem jämställda kommuner höjes till 85 % resp. 90 % (alt. I) ökar medelsåtgången med 9 508 000 kronor. Som av kolumn 7 i tabellen framgår medför denna metod en i huvudsak fortlöpande ökning av skattelindringsbidraget allt efter stigande utdebitering.

Skulle åter beloppet för lägsta föreskrivna utdebitering sänkas till 10 kronor och som konsekvens härav — enligt skattelindringsförordningens bestämmelser — gränsen för fördubbling av bidragsprocenten sänkas till 12 kronor (alt. II) ökar medelsåtgången med 2 358 000 kronor. Enligt detta alternativ blir den ytterligare skattelindringen obetydlig, vartill kommer att kommunerna med den högsta utdebiteringen i mindre grad än de övriga får fördel av den ökade bidragstilldelningen.

Kommittén vill understryka, att behov i flera fall föreligger för vidtagande av åtgärder för ytterligare ekonomiskt stöd åt särskilt de skattetyngda kommunerna och vill även ge sin anslutning till tanken att dessa kommuner snarast beredes lätnader i sina ekonomiska svårigheter. Särskilt kommer här de s. k. tornedalskommunerna i åtanke. I anslutning härtill kan påpekas, att kommittén denna dag avgivit utlåtande över Tornedalsutredningen, andra delen (SOU 1960: 37). Kommittén tillåter sig hänvisa till och åberopa detta

¹ Se tabellbilaga B.

utlåtande, varav avskrift här bifogas. Innan kommittén inom ramen för givna direktiv utfört de omfattande undersökningar som erfordras för klarläggandet av skatteutjämningsproblemet i dess helhet är kommittén dock inte beredd att i vidare mån bedöma frågan om provisoriska åtgärder.

Till Konungen

Sedan 1958 års skatteutjämningskommitté anbefallts avge utlåtande över länsstyrelsens i Norrbottens län betänkande Tornedalsutredningen, andra delen, (SOU 1960: 37), får kommittén härmed i underdånighet anföra.

Kommittén, som genom verkställda undersökningar samt genom besök under år 1960 i flertalet tornedalskommuner kunnat skaffa sig en relativt god uppfattning om dessa kommuners problem, anser sig dock inte besitta erforderlig kunskap för att kunna i detalj bedöma lämpligheten av de av länsstyrelsen föreslagna åtgärderna inom olika områden. Kommittén vill dock ge sin anslutning till länsstyrelsens grundsyn, att de åtgärder som vidtas, skall skapa en god och varaktig försörjning för Tornedalens befolkning.

De föreslagna åtgärderna kan givetvis endast på längre sikt förbättra de ekonomiska förhållandena i Tornedalen. Då det emellertid är angeläget med omedelbart verkande åtgärder till lättandet av de ekonomiska svårigheterna, har länsstyrelsen som ett provisorium föreslagit en genomgående och väsentlig höjning av skattelindringsbidragen, vilket förslag i betänkandets sammanfattning preciserats såsom mer än fördubbling av nu utgående bidrag.

Länsstyrelsen har enligt kommitténs mening mycket riktigt betonat vikten av skattelindringsbidragen men har å andra sidan bortsett från övriga statsbidrag. Ur de synpunkter kommittén har att företräda kan man emellertid ej underlåta att beakta även övriga statsbidrag liksom kommunbidragen till folkpensioneringskostnaderna. Statsbidragsbestämmelser är ofta så konstruerade att höga utgifter inte helt kompenseras. För tornedalskommunerna, vilka samtliga tillhör ortsgrupp 5, blir kostnaderna för olika ändamål i och för sig höga. De geografiska förhållandena medför därjämte inom skilda områden särskilt höga utgifter såsom exempelvis inom skolväsendet för skolskjutsar och skolmåltider. Utöver dessa av länsstyrelsen berörda kostnader, vill kommittén även framhålla de höga socialvårdsutgifterna. Sysselsättningssvårigheterna ställer även stora anspråk på kommunernas ekonomi.

Kommittén, som endast velat erinra om ovan angivna förhållanden, återgår till länsstyrelsens förslag i fråga om skattelindringsbidragen.

Till belysning av förslaget får kommittén hänvisa till vissa undersökningar, som är grundade på bidragsgivningen för år 1961 och som synes kunna tjäna som underlag för en uppfattning om vad den föreslagna fördubblingen av bidraget skulle innebära. Kommittén utgår därvid från i övrigt oförändrade förhållanden och räknar för jämförelsens skull med att den ökade bidragsgivningen till kommunerna används till skattesänkning. Kommittén vill således understryka att beräkningarna endast gjorts för att belysa länsstyrelsens förslag om storleken av ifrågasatt ytterligare bidragsbelopp. Vid beräkningarna har hänsyn inte tagits till Haparanda stad, som för år 1961 ej åtnjuter skattelindringsbidrag.

För år 1961 utgår skattelindringsbidrag till tornedalskommunerna med sammanlagt 5 861 739 kr. Härav är 150 000 kr extra bidrag, d. v. s. bidrag som jämlikt bestämmelser i gällande skattelindringsförordning kan utgå efter skälighetsbedömning, då bidrag eljest inte skulle kunna utgå eller utgående bidrag inte medför tillräckligt önskvärd lättnad. Det ordinarie bidraget, som således är 5 711 739 kr och med vilket fortsättningsvis räknas, motsvarar i genomsnitt 6:07 kr per skattekrona samt varierar för de enskilda kommunerna mellan 3:19 och 12:65 kr per skattekrona.

Länsstyrelsen har inte angett huru den tänkt sig att ett förhöjt skattelindringsbidrag skulle fördelas mellan kommunerna. Uträknas den genomsnittliga totala utdebiteringen vid en fördubbling av skattelindringsbidraget, erhålles 13:25 kr per skattekrona, d. v. s. understigande medeltalet i riket (14:99 kr).

Jämlikt skattelindringsförordningen är gränsunderlaget — d. v. s. det procenttal av medelskatteunderlaget per invånare i rikets landskommuner, som en kommuns skattekraft skall understiga för att kommunen skall erhålla ordinarie skattelindringsbidrag — 80 % för kommunerna i Norrbottens län och andra kommuner, vilka Kungl. Maj:t finner skäligen böra med dem jämföras, samt 75 % för övriga kommuner.

Kommittén har beräknat för tornedalskommunernas del vad det skulle innebära om gränsunderlaget varit höjt till 90 % resp. 100 % av medelskattekraften. Resultatet av dessa beräkningar framgår av följande tabell. Såsom utdebitering har därvid angivits den enligt skattelindringsförordningen beräknade sammanlagda utdebiteringen till borgerliga kommunen, kyrkliga kommunen och landstingskommunen.

Kommun	Gränsunderlag		
	80 %	90 %	100 %
Överkalix	18:34	16:58	15:17
Nedertorneå	17:86	16:12	14:73
Karl Gustav	16:87	14:81	14:63
Hietaniemi	19:94	17:37	15:31
Övertorneå	17:97	16:01	14:44
Korpilombolo	19:09	16:57	15:09
Tärendö	16:33	14:77	14:66
Pajala	17:97	15:—	14:42
Junosuando	14:95	14:51	14:40
Karesuando	14:85	14:74	14:67
Ytterligare medelsbehov	1 760 567 kr	2 968 974 kr	
Totalt skattelindringsbidrag	7 472 306 »	8 680 713 »	

En höjning av gränsunderlaget till 100 % ger som synes en nära överensstämmelse med den genomsnittliga utdebiteringen i riket. Skillnaden mellan kommunerna emellan överstiger inte 1 krona. Även med ett gränsunderlag av 90 % erhålles ett med tanke på det relativt obetydliga belopp, som erfordras, ganska godtagbart resultat.

Jämlikt förut berörd bestämmelse i skattelindringsförordningen om extra bidrag må sammanlagda beloppet för dylikt bidrag ej överstiga en femtedel av det sammanlagda beloppet för de regelmässiga bidragen. Detta betyder — med utgångspunkt från en bidragstilldelning för år 1961 för hela riket av 15,3 milj. kr — att möjlighet funnits att utdela extra bidrag med drygt 3 milj. kr för nämnda år. Emellertid togs denna möjlighet ej i anspråk till högre belopp än 475 000 kr.

För tilldelning av ytterligare skattelindringsbidrag har här räknats med två metoder: dels en höjning av gränsunderlaget, dels ock en vidgad användning av extra bidrag. Av det förestående framgår att vid ett gränsunderlag av 100 % ytterligare erforderligt belopp är närmare 3 milj. kr. Detta belopp ryms väl inom maximibeloppet för extra bidrag. En utökad bidragsgivning baserad på ett justerat gränsunderlag får anses utgöra en enklare metod för bidragets beräkning. Den skönsmässighet, som är förenad med systemet med extra bidrag, medför svåra avvägningsproblem.

Vid uträknandet av medelsbehovet vid ett förhöjt gränsunderlag har hänsyn tagits endast till tornedalskommunerna. Emellertid kan ifrågasättas om en höjning kan begränsas till endast dessa kommuner.

Enligt det nu sagda syns önskade lättnader således kunna åstadkommas antingen genom höjning av gränsunderlaget eller genom rikligare och mera allmän tilldelning av extra bidrag. Kommittén vill vitsorda behovet av att särskilda åtgärder snarast vidtas till stöd för tornedalskommunerna. Kommittén vill således även, utan att taga ställning till formen för eller omfattningen av dessa åtgärder, ge sin anslutning till tanken, att dessa kommuner genom lämpligt provisorium bereds lättnad i sina ekonomiska svårigheter.

Förändringar för nuvarande skattelindringskommuner enligt olika alternativ

L ä n	Nuv. antal kom- muner	Ord. bidrag enl. KM:ts beslut den 23.9.1960	Alt. I	Alt. II		Alt. III
			Utdeb. över 10 kr Gräns- underlaget oförändrat	Utdeb. över 11 kr Gränsunderlaget = 85 % resp. 90 % av 29: 50		Utdeb. över 10 kr Gräns- underlaget = 85 % resp. 90 % av 29: 50
				Antal kom- muner un- der gräns- underlaget	Belopp	
Stockholms	1	3.915	8.276	4 (+ 3)	22.461	46.917
Uppsala	1	30.369	44.109	1 (of.)	55.177	80.149
Östergötlands	4	109.940	149.778	10 (+ 6)	257.062	351.906
Jönköpings	1	8.087	16.194	15 (+ 14)	12.025	24.051
Kronobergs	9	197.660	299.388	14 (+ 5)	423.708	631.507
Kalmar	11	848.114	1.094.058	22 (+ 11)	1.441.396	1.845.878
Gotlands	9	1.280.323	1.499.975	13 (+ 4)	1.925.001	2.294.148
Blekinge	6	722.641	897.118	12 (+ 6)	1.046.679	1.309.305
Kristianstads	—	—	—	12 (+ 12)	—	—
Malmöhus	—	—	—	2 (+ 2)	—	—
Göteborgs och Bohus	4	223.541	312.560	19 (+ 15)	373.757	493.586
Älvsborgs	8	205.350	309.731	19 (+ 11)	383.027	602.385
Skaraborgs	—	—	—	20 (+ 20)	—	—
Värmlands	4	231.670	312.919	14 (+ 10)	409.414	555.365
Kopparbergs	—	—	—	3 (+ 3)	—	—
Gävleborgs	5	177.147	240.226	10 (+ 5)	512.385	688.753
Västernorrlands	4	79.414	92.428	14 (+ 10)	688.994	783.246
Jämtlands	17	2.961.810	3.327.977	21 (+ 4)	4.429.778	4.997.921
Västerbottens	12	1.790.931	2.064.354	14 (+ 2)	3.462.580	4.008.281
Norrbottnens	15	6.443.051	7.002.568	15 (of.)	9.378.715	10.245.988
Summa	111	15.313.963	17.671.659 ökning = 15 %	254 (+143)	24.822.159 ökning = 62 %	28.959.386 ökning = 89 %

Ökningen av de ordinarie skattelindringsbidragen enligt alt. I och II med fördelning
efter kommunernas faktiska utdebitering för år 1961

Total utdebitering för år 1961 kr per skr	Antal kom- muner	Skatte- under- lag enl. 1960 års taxe- ring ¹ 1000 skr	Ordinarie skattelindringsbidrag för år 1961						
			enligt Kungl. Maj:ts beslut 1000 kr	enligt alt. I			enligt alt. II		
				1000 kr	ökad bidrags- givning		1000 kr	ökad bidrags- givning	
					1000 kr	kr per skr ²		1000 kr	kr per skr ³
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12,01—13,00	1 ⁴	45	7	13	6	0,13	14	7	0,16
13,01—14,00	2	157	31	60	29	0,18	57	26	0,16
14,01—15,00	10	821	108	251	143	0,17	206	98	0,12
15,01—16,00	15	952	784	1 280	496	0 52	1 084	300	0,32
16,01—17,00	26	2 016	2 075	3 389	1 314	0,65	2 615	540	0,27
17,01—18,00	14	1 238	1 625	2 841	1 216	0,98	1 917	292	0,24
18,01—19,00	12	1 063	2 848	4 175	1 327	1,25	3 160	312	0,29
19,01—20,00	20	2 338	6 790	10 793	4 003	1,71	7 473	683	0,29
20,01—21,00	5	479	985	1 668	683	1,43	1 083	98	0,21
21,01—22,00	1 ⁵	99	13	241	228	2,30	15	2	0,01
Summa	106	9 208	15 266	24 711	9 445	1,03	17 624	2 358	0,26
Municipalsamhällen	5		48	111	63		48	—	
Totalsumma	111		15 314	24 822	9 508		17 672	2 358	

¹ Inkl. av staten tillskjutet skatteunderlag. — ² Kol. 6: kol. 3. — ³ Kol. 9: kol. 3. — ⁴ Kung-
säter i Älvsborgs län; utdeb. = 12,46 kr per skr. — ⁵ Boteå i Västernorrlands län; utdeb.
= 21,24 kr per skr.